

Наталія ЧУПРИНОВА,

orcid.org/0000-0003-0950-1410

кандидатка філологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Національної академії Національної гвардії України
(Харків, Україна) *chuprinova_n@ukr.net*

ДИПЛОМАТІЯ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО ЯК ПРООБРАЗ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ: ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ ТА УРОКИ

У статті здійснено дослідження дипломатичної діяльності Данила Галицького у контексті її інтерпретації як історичного прообразу європейської інтеграції України. Встановлено, що період правління Данила Романовича характеризується найвищим рівнем політичного розвитку Галицько-Волинської держави, що, відповідно, зумовлено відновленням територіальної єдності Галичини та Волині й посиленням централізованих тенденцій. Обґрунтовано, що особистісні якості правителя, зокрема стратегічне мислення, освіченість і політична далекоглядність, забезпечують ефективність його зовнішньополітичного курсу та сприяють міжнародному визнанню держави. Доведено, що дипломатія Данила Галицького ґрунтується на поєднанні військових, династичних і переговорних інструментів, що, таким чином, формує складновекторну модель зовнішньої взаємодії. З'ясовано, що прийняття королівської корони виступає важливим актом символічної легітимації, який, своєю чергою, забезпечує інтеграцію до системи західноєвропейських політичних відносин. Водночас визначено, що династичні союзи, зокрема шлюбна політика, виконують функцію включення до європейського політичного простору через механізми родинної легітимності та міждержавної кооперації. Установлено, що важливим елементом дипломатичної стратегії є формування регіональних союзів і коаліцій, які, відповідно, сприяють зміцненню безпечового середовища та розширенню політичного впливу. При цьому виявлено, що ефективність таких союзів значною мірою залежить від рівня їхньої внутрішньої узгодженості. Разом із тим проаналізовано вплив внутрішніх чинників, зокрема олігархічних тенденцій боярства, які, безперечно, обмежують процеси політичної консолідації та знижують результативність зовнішньої політики. Обґрунтовано, що взаємодія з папським престолом і західноєвропейськими державами відображає прагнення до включення у ширший політичний простір, що, таким чином, передбачає адаптацію до його норм і принципів. Водночас доведено, що дипломатія Данила Галицького характеризується прагматизмом і селективністю, оскільки поєднує інтеграційні процеси зі збереженням політичного та конфесійного суверенітету. У підсумку встановлено, що дипломатична практика Данила Галицького формує ранню модель європейської інтеграції, в основі якої лежать принципи інституційної стійкості, рівноваги інтересів і гнучкої зовнішньої політики. Виявлені історичні паралелі, відповідно, засвідчують їхню актуальність для сучасних інтеграційних процесів України, що, своєю чергою, дозволяє розглядати досвід Галицько-Волинської держави як важливий концептуальний орієнтир державотворення.

Ключові слова: Данило Галицький, Галицько-Волинська держава, дипломатія, європейська інтеграція, зовнішня політика, коронація, династичні союзи, міжнародні відносини, політична легітимація, державотворення.

Nataliia CHUPRINOVA,

orcid.org/0000-0003-0950-1410

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Social Sciences and Humanities
National Academy of the National Guard
(Kharkiv, Ukraine) *chuprinova_n@ukr.net*

DIPLOMACY OF DANIEL OF GALICIA AS A PROTOTYPE OF UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION: HISTORICAL PARALLELS AND LESSONS

The article examines the diplomatic activity of Danylo Halytskyi in the context of its interpretation as a historical prototype of Ukraine's European integration. It has been established that the period of Danylo Romanovych's reign is characterized by the highest level of political development of the Galicia-Volhynia state, which, accordingly, is обусловлено the restoration of the territorial unity of Galicia and Volhynia and the strengthening of centralizing tendencies. It is substantiated that the personal qualities of the ruler, in particular strategic thinking, education, and political foresight, ensured the effectiveness of his foreign policy course and contributed to the international recognition of the state. It has been proven that the diplomacy of Danylo Halytskyi was based on a combination of military, dynastic, and negotiation instruments, thereby forming a multi-vector model of external interaction. It has been clarified that the acceptance of the

royal crown served as an important act of symbolic legitimization, which, in turn, ensured integration into the system of Western European political relations. At the same time, it has been determined that dynastic alliances, particularly marital policy, functioned as a means of inclusion into the European political space through mechanisms of familial legitimacy and interstate cooperation. It has been established that an important element of the diplomatic strategy was the formation of regional alliances and coalitions, which contributed to strengthening the security environment and expanding political influence. At the same time, it has been revealed that the effectiveness of such alliances largely depended on the level of their internal coherence. In addition, the influence of internal factors, particularly the oligarchic tendencies of the boyar elite, has been analyzed, which significantly limited political consolidation processes and reduced the effectiveness of foreign policy. It is substantiated that interaction with the papal see and Western European states reflected the aspiration to be included in a broader political space, which implied adaptation to its norms and principles. At the same time, it has been proven that Danylo Halytskyi's diplomacy was characterized by pragmatism and selectivity, as it combined integration processes with the preservation of political and confessional sovereignty. In conclusion, it has been established that the diplomatic practice of Danylo Halytskyi formed an early model of European integration based on the principles of institutional stability, balance of interests, and flexible foreign policy. The identified historical parallels demonstrate their relevance for contemporary integration processes in Ukraine, which, in turn, allows the experience of the Galicia-Volhynia State to be considered an important conceptual guideline for state-building.

Key words: Danylo Halytskyi, Galicia-Volhynia State, diplomacy, European integration, foreign policy, coronation, dynastic alliances, international relations, political legitimization, state-building.

Постановка проблеми. Дипломатична діяльність Данила Галицького відображає важливий етап входження руських земель до політичного простору середньовічної Європи. Вона формувалася в умовах зовнішніх загроз і внутрішньої нестабільності, що, відповідно, зумовлювало пошук ефективних форм міжнародної взаємодії. У цьому контексті важливими постають контакти з європейськими правителями, які, своєю чергою, засвідчували прагнення до легітимації влади на загальноєвропейському рівні. Водночас укладення союзів і династичних зв'язків виступало інструментом інтеграції до системи міждержавних відносин того часу. Таким чином, дипломатія Данила Галицького постає як послідовна стратегія утвердження держави в європейському політичному середовищі, що дає підстави розглядати її як ранній прояв інтеграційних практик, що актуалізує потребу їх осмислення крізь призму історичних паралелей.

Аналіз досліджень. В історичній науці простежується інтерес до осмислення дипломатичної діяльності Данила Галицького в контексті європейських політичних процесів середньовіччя. Передусім, Полонська-Василенко Н. узагальнює політичну історію Галицько-Волинської держави, що дозволяє окреслити загальні передумови формування дипломатичної діяльності Данила Галицького (Полонська-Василенко, 1972). Тищик Б. та Бойко І. розкривають державно-правові засади розвитку Русі, що, відповідно, дає можливість зрозуміти інституційну основу зовнішньої політики князя галицького (Тищик & Бойко, 2015). Ідзьо В. акцентує увагу на особистості Данила та його державницькій діяльності, зокрема підкреслює роль правителя як активного суб'єкта міжнародних відносин (Ідзьо, 2015). Головка О. у монографічному дослідженні аналізує коронацію

Данила та місце його держави у системі міжнародних відносин Центрально-Східної Європи, що поглиблює розуміння європейського виміру його політики (Головка, 2006). Натомість в іншій праці Головка О. розглядає феномен королівської влади на Русі, що, своєю чергою, дозволяє інтерпретувати дипломатію Данила як елемент легітимації в європейському політичному просторі (Головка, 2015). Забзалюк Д. досліджує політико-правові аспекти взаємодії Данила з папською курією та хрестоносним рухом, акцентуючи увагу на інтеграційних тенденціях у зовнішній політиці держави (Забзалюк, 2014). Доценко В. обґрунтовує цивілізаційний вибір Данила на користь західно-європейського вектора розвитку, що, відповідно, підсилює тезу про ранні прояви європейської інтеграції (Доценко, 2017). Савуляк Р. розглядає Галицько-Волинську державу як спадкоємницю державницьких традицій та носія європейських правових впливів, що, таким чином, дозволяє провести історичні паралелі із сучасними інтеграційними процесами (Савуляк, 2025).

Метою статті є дослідження дипломатії Данила Галицького як прообразу європейської інтеграції України, а також виявлення історичних паралелей і формулювання відповідних уроків для сучасності.

Виклад основного матеріалу. Найвищого піднесення Галицько-Волинська держава досягла в період правління князя Данила Романовича, саме тому цей етап визначається як важливий у її розвитку. У цей час відбулося повторне об'єднання Галичини та Волині, що, відповідно, зміцнило політичну єдність територій (Ідзьо, 2015 : 23).

Данило Романович постає як особистість, яка послідовно долає труднощі, тому його діяльність характеризується цілеспрямованістю та наполегливістю. Його високий рівень освіченості, вод-

ночас, забезпечує ефективність прийняття рішень у складних політичних ситуаціях. Крім того, його прозорливість справляє значний вплив на сучасників, що, безумовно, підсилює його авторитет. Зокрема, правителі сусідніх держав, включаючи польського князя та угорського короля, визнають його політичну вагу, що, таким чином, свідчить про високий рівень дипломатичного впливу (Ідзьо, 2015 : 23-24).

Головною метою Данила Галицького визначається збереження недоторканності власних володінь, у зв'язку з чим його політична діяльність набуває безперервного характеру. Його держава, водночас, простягається від Карпат до Дніпра, що, відповідно, ускладнює контроль над периферійними територіями. Саме з цієї причини правитель змушений діяти без тривалих перерв, оскільки зовнішні загрози залишаються постійними. Такий масштаб управління, разом із цілеспрямованістю політики, отримує належне визнання в європейському середовищі, що, зрештою, підсилює міжнародний статус держави. У підсумку очільник союзу католицьких держав ініціює надання Данилу Романовичу королівської корони, яку він, з огляду на політичні вигоди, приймає з рук папського легата Опізо (Ідзьо, 2015 : 25).

У цьому вимірі акт коронації інтерпретується як інструмент включення до європейського політичного простору, що, водночас, засвідчує прагнення до наддержавної легітимації. Зокрема, прийняття королівського титулу виконує функцію символічного коду, який, своєю чергою, забезпечує визнання в системі західноєвропейських відносин. Відповідно, цей факт демонструє ранню форму інтеграційної стратегії, де важливим є військовий ресурс, а також дискурсивне оформлення влади. Саме тому простежується залежність ефективності дипломатії від точності політичної номінації та репрезентації статусу.

Олігархічні тенденції місцевого боярства, однак, перешкоджають внутрішній консолідації, внаслідок чого посилюються суперечності між елітами та князівською владою. У результаті цього міжусобні конфлікти стають системними, що, відповідно, дестабілізує державний устрій. Такі протиріччя, безумовно, трансформують політичний простір у арену боротьби за владні повноваження та механізми контролю. За цих умов Данило Романович активізує зовнішньополітичний курс, розраховуючи на підтримку Риму як чинника зміцнення влади. При цьому авторитет Римської Католицької Церкви зберігає значний вплив у Європі, хоча поступово і зазнає послаблення через втрату християнських територій унаслідок хрестових походів (Ідзьо, 2015 : 25).

Водночас процеси, пов'язані з хрестовими походами, зазнають поступової трансформації, що, відповідно, змінює загальний вектор міжнародної політики. Авторитет католицького світу, хоча і послаблюється, проте ідея хрестових експедицій продовжує зберігати актуальність. Унаслідок цього відбувається зміщення напряму хрестоносного руху, який, таким чином, переорієнтовується з Палестини на європейський простір. Цей процес супроводжується розширенням кола противників, серед яких визначаються язичники, схизматики, еретики та монголо-татари, що, безперечно, відображає зміну політичних і релігійних пріоритетів (Забзалюк, 2014 : 6).

Данило Галицький послідовно прагне встановити стійкі зв'язки із сусідніми державами. Ще до татарської навали, відповідно, простежуються контакти з Австрією, що свідчить про ранню орієнтацію на західний напрям. Після загибелі у 1246 році герцога Австрії Фрідріха II, який не залишає спадкоємців, виникає династична криза, що, безперечно, змінює рівновагу сил у регіоні. Унаслідок цього на престол претендують сестра герцога, одружена з королем Чехії Пшемиславом II Оттокаром, а також його племінниця Гертруда. Саме тому у 1252 році син Данила Роман одружується з Гертрудою, що, таким чином, інтегрує династію Романовичів у європейський політичний простір. Це рішення, водночас, провокує війну між Австрією та Чехією, що, відповідно, ускладнює реалізацію стратегічних намірів. На підтримку Гертруди та Романа формується коаліція за участю Бели IV, Данила, баварського герцога, польських князів Болеслава Малопольського і Владислава Опольського, а також литовських сил. Союзницькі війська, однак, здійснюють похід на Чехію, але після спустошення околиць Опави й Оломоуца повертаються, оскільки між союзниками загострюються суперечності. У підсумку, у 1253 році Роман змушений залишити Австрію та Гертруду, що, отже, засвідчує обмеженість коаліційної політики (Полонська-Василенко, 1972 : 201).

У цьому контексті дипломатія Данила проявляється як спроба використання династичних інструментів для досягнення геополітичних цілей, що, своєю чергою, відображає складність середньовічних інтеграційних процесів. Зокрема, шлюбна стратегія виступає засобом включення до європейської системи влади, де легітимність визначається через родинні зв'язки.

Передумови взаємин Данила Романовича з католицьким Заходом, отже, формуються ще до його коронації, що, відповідно, вказує на довготривалість цього політичного курсу. Зокрема, взаємо-

дія з Австрійським герцогством у 1235-1253 роках виступає важливим чинником формування зовнішньополітичної стратегії. Саме ці контакти, безперечно, створюють основу для подальшого визнання Данила у західноєвропейському середовищі. У підсумку вони висвітлюють комплекс передумов, що зумовлюють його коронацію, яка, таким чином, постає логічним завершенням попередньої дипломатичної діяльності (Ідзьо, 2015 : 27).

У цьому вимірі взаємодія із західними політичними центрами функціонує як механізм поступового входження до європейського простору, що, водночас, передбачає адаптацію до його норм і практик. Зокрема, дипломатичні контакти виконують роль комунікативних каналів, через які формується спільне політичне поле. Водночас аналіз зазначених подій дозволяє констатувати, що дипломатія Данила поєднує гнучкість і прагматизм, що, безумовно, забезпечує її адаптивність. Зокрема, він використовує династичні та військово-політичні інструменти, що, своєю чергою, розширює спектр можливостей впливу. Однак недостатня згуртованість союзників, відповідно, знижує ефективність реалізованих стратегій. Саме тому цей досвід демонструє важливість інституційної узгодженості як важливої умови стабільної міжнародної взаємодії.

Укладання угод із прибалтійськими народами має суттєве позитивне значення для Волинського князівства, що, безперечно, позначається на безпековій ситуації. Передусім припиняються напади литовців і ятвягів на південно-західні землі, що, відповідно, знижує рівень зовнішньої загрози. Водночас залучення їхніх військових сил створює нову конфігурацію сил у регіоні, яка змушує Мазовію та Малополющу переглянути свою політику. У результаті цього їхні антиволинські дії суттєво послаблюються, що, таким чином, зміцнює позиції Данила. Наслідки спільних походів виявляються настільки значними, що вже у 1221 р. папа Гонорій III дозволяє польським рицарям не брати участі у підготовці до чергового хрестового походу. Пізніше союз із прибалтійськими правителями впливає і на позицію мазовецького князя Конрада, який змушений відмовитися від підтримки антиволинської політики свого брата (Головко, 2006 : 289).

У такому вимірі простежується формування системи регіональної взаємодії, що, водночас, базується на принципах взаємовигідності та стратегічного партнерства. Зокрема, використання союзницьких ресурсів дозволяє компенсувати внутрішні обмеження та посилити зовнішньополітичні позиції. Водночас дипломатична практика

Данила виявляє здатність до випереджувального реагування на загрози, що, безумовно, підсилює її результативність. Зокрема, своєчасне укладення союзів дозволяє мінімізувати ризики та створити сприятливе середовище для розвитку держави. Це, своєю чергою, свідчить про високий рівень стратегічного мислення, яке орієнтоване на довгострокову перспективу.

Литовські племена, які раніше зазнали підкорення з боку Романа, продовжують здійснювати регулярні напади на волинські землі, що, відповідно, загострює безпекову ситуацію в регіоні. Літописець, зокрема, фіксує складність становища, підкреслюючи постійний тиск з боку литовців і ятвягів. Укладення угоди між Романовичами та литовськими та жомойтськими князями, однак, лише частково знижує рівень напруження, оскільки ятвязькі напади не припиняються. За цих умов окремі литовські князі виступають союзниками Романовичів, тоді як інші діють як противники, що, таким чином, ускладнює політичну конфігурацію. У 1230-х роках князь Мендовг розпочинає процес об'єднання литовських племен у єдину державу, що, безперечно, змінює рівновагу сил. Підпорядковуючи дрібних правителів, він водночас шукає партнерства з Романовичами та надає їм підтримку у боротьбі з ятвягами. У цьому контексті династичний союз посилює взаємодію, оскільки Данило укладає шлюб із представницею родини Мендовга, що, відповідно, зміцнює політичні зв'язки (Полонська-Василенко, 1972 : 202).

У цьому вимірі дипломатія Данила проявляє здатність до поєднання конфліктних і союзницьких стратегій, що, своєю чергою, забезпечує гнучкість зовнішньополітичного курсу. Зокрема, одночасне співіснування протистояння і співпраці відображає складність регіональних відносин, де стабільність досягається через рівновагу інтересів.

Подальше зміцнення влади Мендовга, однак, викликає занепокоєння у Романовичів, що, відповідно, призводить до воєнного протистояння. У результаті цього конфлікту Данило здобуває низку міст, серед яких важливе місце посідає Городно. Після цього Мендовг змушений передати частину територій, зокрема Чорну Русь, Новогрудок, Слонім і Волковийськ, Даниловому синові Романові. Водночас відбувається подальше зміцнення династичних зв'язків, оскільки Роман укладає шлюб із дочкою волковийського князя Гліба, а Мендовг видає свою доньку за молодшого сина Данила – Шварна. Після смерті Мендовга його син Войшелк передає литовський престол Шварнові та приймає чернецтво, що, таким чином, відкриває можливість тимчасового контр-

олю над Литвою з боку династії Романовичів. Цей етап, безумовно, засвідчує високий рівень ефективності литовської політики Данила (Полонська-Василенко, 1972 : 202).

У такому контексті династичні союзи функціонують як важливий інструмент політичної інтеграції, що, водночас, забезпечує розширення впливу без прямої військової експансії. Зокрема, передача влади через родинні зв'язки формує особливу модель міждержавної взаємодії, яка ґрунтується на персоналізованій легітимності.

Додатковим елементом дипломатичної стратегії виступає укладення шлюбів із західноєвропейськими династіями, що, відповідно, розширює географію зовнішньополітичних контактів. Зокрема, шлюб доньки Данила Софії з графом Тюрингії Шварцбургом сприяє встановленню зв'язків із німецькими землями. У подальшому їхній нащадок додає до родового імені компонент «ройсен», що, таким чином, впливає на формування регіональної ідентичності. Цей факт, безперечно, свідчить про тривалий вплив династичних зв'язків на політичну карту Європи (Полонська-Василенко, 1972 : 202).

Складні взаємини формуються у Данила з польськими князями, що, відповідно, зумовлює складність його зовнішньої політики. Після смерті Лешка, зокрема, розпочинаються міжусобні конфлікти, які істотно дестабілізують політичну ситуацію в Польщі. У цих умовах Данило підтримує Конрада Мазовецького та його синів, що, таким чином, дозволяє йому впливати на перебіг подій. Під час воєнних дій 1243 року Данило разом із Васильком здобуває Люблин, що, безперечно, посилює його позиції в регіоні (Полонська-Василенко, 1972 : 201).

У цьому контексті політика втручання у внутрішні конфлікти сусідніх держав постає як інструмент розширення впливу, що, водночас, наближає дипломатію Данила до сучасних механізмів регіональної взаємодії. Зокрема, підтримка окремих політичних сил дозволяє формувати сприятливе зовнішнє середовище, що, своєю чергою, забезпечує стратегічну перевагу.

Після смерті Конрада Данило, однак, змінює акценти своєї політики, що, відповідно, сприяє стабілізації відносин із польськими землями. Він підтримує конструктивні контакти з обома гілками польських князів – Краківською та Мазовецькою, що, таким чином, забезпечує рівновагу інтересів. Для зміцнення цих відносин використовується династичний шлюб, оскільки донька Данила Предслава одружується із Земовитом Мазовецьким. Такий крок, безумовно, сприяє інституціона-

лізації партнерства та підвищує рівень довіри між сторонами (Полонська-Василенко, 1972 : 202).

У цьому вимірі династичні союзи виступають ефективним механізмом довготривалої стабілізації, що, водночас, формує основу для розбудови міждержавних відносин. Зокрема, шлюбна політика забезпечує тривалі зв'язки, які мають політичні та культурні наслідки. Така практика, відповідно, свідчить про розуміння важливості інтеграції через інституційні форми взаємодії.

Водночас дипломатія Данила демонструє здатність до поєднання силових і переговорних інструментів, що, безперечно, підсилює її ефективність. Його військова організація досягає високого рівня розвитку, що, відповідно, забезпечує вагомий вплив на країни Західної Європи, зокрема Угорщину, Польщу, Чехію та Австрію. Завдяки цьому Данило отримує можливість вести переговори на рівних із правителями цих держав, що, таким чином, підвищує його міжнародний статус. Особливого значення набувають контакти з Папою Інокентієм IV щодо організації хрестового походу проти татар, що, безумовно, відображає масштабність його зовнішньополітичних амбіцій (Ідзьо, 2015 : 11).

У такому контексті стає очевидним, що військова потуга виступає інструментом оборони, а також важливим чинником дипломатичної легітимації. Зокрема, здатність до ефективного військового протистояння підсилює позиції у переговорах, що, своєю чергою, дозволяє досягати вигідних домовленостей.

Крім того, взаємодія з папським престолом відображає прагнення до включення у ширшу систему європейської політики, що, безперечно, передбачає прийняття спільних норм і цінностей. Зокрема, обговорення хрестового походу виступає формою координації дій між різними політичними суб'єктами. Це, відповідно, свідчить про формування спільного політичного простору, у рамках якого відбувається узгодження стратегічних інтересів.

Пізніше, у 1253 році, Данило офіційно отримує королівську корону від папського легата Оппізо, що, відповідно, фіксує його новий політичний статус. Після цього галицькі книжники послідовно застосовують до нього титул короля, який, безперечно, не є традиційним для руської політичної культури. Таке титулування, водночас, відображає прагнення до зміни символічного статусу держави у європейському просторі. Прийняття королівського титулу, таким чином, набуває вагомого дипломатичного та ідейно-політичного значення, оскільки сприяє утвердженню Данила як суверенного володаря. У результаті цього його держава починає сприйматися як потужний політичний

суб'єкт відповідно до норм тогочасної європейської ідеології (Головко, 2006 : 248).

У цьому контексті коронація постає як акт символічної інтеграції, що, водночас, передбачає входження до європейської системи титулатури та політичного визнання. Зокрема, використання королівського титулу функціонує як комунікативний інструмент, який забезпечує зрозумілість статусу правителя для західноєвропейських еліт.

Коронація Данила Романовича, отже, означає появу нового королівства в центрі Європи, що, безперечно, змінює конфігурацію міжнародних відносин. Водночас цей акт не слід розглядати виключно як прояв активності римської курії, оскільки він передусім відображає визнання реальної сили держави Данила та його брата Василька. Саме це визнання, відповідно, засвідчує вагоме місце Галицько-Волинської держави у системі європейського політичного життя. У підсумку коронація стає кульмінаційним етапом державно-політичного розвитку Волині та Галичини, що, таким чином, підсумовує тривалий процес їхнього становлення (Головко, 2015 : 184).

У такому вимірі простежується глибинна історична тяглість державотворчих процесів, що, водночас, бере початок ще з періоду раннього Середньовіччя. Зокрема, формування політичних структур пов'язується з добою великого переселення народів і розселенням слов'ян, що, відповідно, створює передумови для подальшого розвитку державності.

Ситуація у взаєминах Данила Романовича із західними державами зазнає істотних змін на початку 1250-х років, що, відповідно, зумовлюється комплексом внутрішніх і зовнішніх чинників. Передусім у цей період, орієнтовно у 1252 році, посилюється напруженість на східному кордоні, оскільки з'являється загроза з боку монгольського темника Куремси. Одночасно відбуваються важливі трансформації у балтійському регіоні, де Литва приймає християнство, що, таким чином, змінює її міжнародний статус. Її правитель Міндовг, який виступає суперником Данила, у 1253 році коронується як король, що, безперечно, підсилює його позиції в європейському політичному просторі. Сукупність цих чинників, відповідно, змінює баланс сил і змушує Данила коригувати власну дипломатичну стратегію (Головко, 2015 : 206).

Відтак Данило здійснює активну дипломатичну діяльність, що, безперечно, спрямовується на розширення міжнародної підтримки. Його взаємодія з Римом, зокрема, не призводить до організації загального хрестового походу проти татар, однак дає певні результати. Папа Римський, відповідно, не визнає територіальних претензій Угорщини на

галицькі землі, що, таким чином, зміцнює позиції Данила. Крім того, запроваджується заборона для рицарів Тевтонського та інших орденів оселятися на цих територіях без дозволу Романовичів, що, своєю чергою, обмежує зовнішній вплив. Папа також намагається організувати регіональний хрестовий похід за участю Чехії, Польщі, Моравії, Сербії та Померанії, проте через внутрішні труднощі цих держав реалізація плану не відбувається (Тищик & Бойко, 2015 : 127-128).

У такому вимірі простежується прагнення до створення наддержавних коаліцій, що, водночас, передбачає узгодження інтересів різних політичних суб'єктів. Зокрема, ініціатива організації хрестового походу відображає спробу консолідації європейських сил перед спільною загрозою.

У відповідь на обмежені результати співпраці з Римом Данило, однак, змінює свою позицію, що, відповідно, свідчить про прагматичний характер його політики. Він відмовляється від поступок у релігійній сфері та не допускає католицьких місіонерів на свої землі, що, таким чином, зберігає конфесійну автономію держави. Такий крок, безумовно, підкреслює пріоритет внутрішньої стабільності над зовнішнім тиском. Унаслідок цього новий Папа Олександр II вдається до погроз відлучення, проте Данило зберігає королівський статус і продовжує реалізовувати власну політичну лінію (Тищик & Бойко, 2015 : 127-128).

У цьому контексті проявляється здатність до відстоювання суверенітету в умовах зовнішнього впливу, що, водночас, формує основу для рівноправної взаємодії. Зокрема, поєднання співпраці та дистанціювання від надмірного втручання створює рівновагу між інтеграцією та самостійністю.

Крім того, дипломатія Данила демонструє ефективність селективної взаємодії, що, безперечно, дозволяє використовувати переваги міжнародного партнерства без втрати контролю над внутрішніми процесами. Зокрема, він приймає ті рішення, які зміцнюють державу, і відмовляється від тих, що можуть її послабити.

Коронація Данила Галицького у північноволинському Дорогичині, імовірно, не мала випадкового характеру. Передусім, у зазначений період князь здійснював активні військові кампанії проти прибалтійських племен, що визначало стратегічну важливість регіону. Водночас місто на річці Буг функціонувало як важливий військовий осередок, де концентрувалися сили для боротьби проти литовців і ятвягів. Крім того, у церемонії, поряд із сином Левом, брали участь польські князі Болеслав і Земовит, які виступали союзниками правителя, а також представники руського духовенства,

що, відповідно, засвідчувало широке міжнародне та конфесійне визнання події (Головко, 2015 : 208).

У цьому контексті простежується, що обрана локація та склад учасників коронації формують символічний та практичний виміри зовнішньополітичної стратегії. Зокрема, інтеграція військового чинника з дипломатичним представництвом демонструє прагнення до поєднання сили та легітимації влади через міжнародні контакти. Відтак така модель дій свідчить про раннє усвідомлення необхідності складновекторної взаємодії з європейськими політичними центрами. Саме тому зазначена практика постає як прообраз подальших інтеграційних процесів, де військово-політична співпраця доповнюється інституційним визнанням.

Данило Галицький, обираючи західний напрям розвитку, спирався на внутрішню сформовану традицію князівсько-боярських відносин. При цьому зазначена традиція ґрунтувалася на контрактно-договірних засадах взаємодії між князем, боярами та дружинниками. Згідно з цим, владні відносини набували більш регламентованого та правового характеру. Також сильна галицька боярська еліта виявляла тяжіння до європейських моделей феодалізму, які передбачали використання договірно-правових механізмів регулювання суспільних відносин. Отже, така орієнтація сприяла поступовому зближенню політико-правових інститутів князівства з західноєвропейськими практиками (Доценко, 2017 : 7).

Разом із тим стає очевидним, що внутрішні інституційні трансформації виступають основою для зовнішньополітичних ініціатив. Зокрема, формування договірної культури у відносинах між владними суб'єктами забезпечує передумови для ефективної дипломатії на міжнародному рівні. У цьому зв'язку відповідні практики можна розглядати як ранню форму адаптації до європейського правового простору. Відповідно, подібні процеси демонструють поступову трансформацію від традиційних форм владарювання до більш інституціоналізованих моделей.

Данило Галицький поступово утвердився як один із наймогутніших правителів русько-українського простору. При цьому його політична активність, відповідно, відіграла важливу роль у стримуванні експансії Орди у напрямі Європи. З огляду на це, за інших історичних обставин така концентрація влади могла б істотно вплинути на подальший розвиток русько-українських земель. У цьому контексті, ймовірно, сформувалися б передумови для створення єдиної централізованої держави. Відтак саме такі процеси, зокрема посилення монархічної влади та обмеження впливу великого боярства, відповідали загальноєвропей-

ським тенденціям державотворення. Отже, зазначені трансформації, безперечно, мали прогресивний характер (Савуляк, 2025 : 115).

У цьому зв'язку стає очевидним, що політика централізації влади формує основу для ефективної зовнішньої взаємодії. Зокрема, посилення владних інституцій забезпечує стабільність внутрішнього управління, що, своєю чергою, підвищує спроможність держави до міжнародної кооперації. Саме тому подібна модель розвитку корелює з принципами сучасної європейської інтеграції, де інституційна стійкість виступає визначальним чинником. Відповідно, історичний досвід демонструє, що консолідація влади є передумовою для рівноправної участі у наддержавних об'єднаннях.

Підсумовуючи, слід зазначити, що дипломатична діяльність Данила Галицького відзначається системністю та стратегічною спрямованістю. Вона поєднує військові, політичні та правові інструменти, що, безумовно, забезпечує ефективність зовнішньої політики. У результаті формується модель взаємодії з європейськими державами, яка базується на принципах партнерства та взаємної вигоди. Саме тому історичний досвід князя та короля водночас набуває актуального значення в умовах сучасних інтеграційних процесів України.

Висновки. Отже, проведене дослідження дозволяє дійти висновку, що дипломатія Данила Галицького характеризується системністю, гнучкістю та стратегічною спрямованістю, оскільки поєднує військові, династичні й переговорні інструменти впливу. Водночас встановлено, що інтеграція Галицько-Волинської держави до європейського політичного простору здійснюється через механізми міжнародного визнання, династичних союзів і договірно-правових практик, що, таким чином, формує ранню модель наддержавної взаємодії. Крім того, з'ясовано, що коронація правителя та його взаємодія з папським престолом виконують функцію символічної та інституційної легітимації, яка, відповідно, забезпечує включення до системи західноєвропейських відносин. Разом із тим доведено, що внутрішні суперечності, зокрема олігархічні тенденції боярства, істотно обмежують ефективність реалізації зовнішньополітичного курсу, унаслідок чого знижується рівень консолідації держави. У цьому зв'язку встановлено, що успішність дипломатичної стратегії безпосередньо залежить від узгодженості внутрішніх інституцій і стабільності владної системи. Відтак виявлені історичні паралелі засвідчують, що важливими умовами ефективної європейської інтеграції постають інституційна стійкість, рівновага інтересів і здатність до селективної взаємодії, що, безперечно, зберігає актуальність для сучасного державотворення України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Головка О. Б. Корона Данила Галицького: Волинь і Галичина в державно-політичному розвитку Центрально-Східної Європи раннього та класичного середньовіччя. К. : ВД «Стилос», 2006. 575 с. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0013664.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=0
2. Головка О. Б. Некороновані і короновані королі Південно-Західної Русі. Княжа доба: історія і культура. 2015. № 9. С. 183-216. URL: <https://nasplib.isoftware.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/b6065e3f-f716-49e8-bc49-c4039f0e38ee/content>
3. Доценко В. Данило Галицький і вибір цивілізаційно-державницького напрямку розвитку України-Руси. Емінак. 2017. № 1(3). С. 5-10. URL: https://www.academia.edu/download/52122514/EMINAK_N17-3.pdf#page=5
4. Забзалюк Д. Є. Політико-правові аспекти європейської інтеграції Галицько-Волинської держави у 40–50-х рр. XIII століття. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична. 2014. Вип. 3. С. 3-11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvlduvs_2014_3_3
5. Ідзьо В. Король Данило та Українська держава в XIII столітті. Наукове видання. Львів, Видавництво Університету «Львівський Ставропігійон», 2015 р. 80 с. URL: <http://2761d2619889a45.ua.s.siteapi.org/docs/d38ac9329308b2b73df85a4594016d731e06ec70.pdf>
6. Полонська-Василенко Н. Д. Історія України. Мюнхен, 1972. 591 с.
7. Савуляк Р. Галицько-Волинська держава-спадкоємниця Києво-Руської держави та наступниця традицій рецепції римського права (XII-перша половина XIV ст.). Право України. 2025. № 1. С. 110-128. DOI: 10.33498/louu-2025-01-110
8. Тищик Б. Й., Бойко І. Й. Історія держави і права України. Академічний курс : підручник. Львів. Нац. ун-т ім. І. Франка. Київ : Ін Юре, 2015. 808 с.

REFERENCES

1. Holovko O. B. (2006) Korona Danyla Halytskoho: Volyn i Halychyna v derzhavno-politychnomu rozvytku Tsentralno-Skhidnoi Yevropy rannoho ta klasychnoho serednovichchia [The Crown of Danylo Halytskyi: Volhynia and Galicia in the State and Political Development of Central and Eastern Europe in the Early and High Middle Ages]. K.: Stylos. 575 p. Available at: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0013664.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=0 [in Ukrainian].
2. Holovko O. B. (2015) Nekoronovani i koronovani koroli Pivdenno-Zakhidnoi Rusi [Uncrowned and Crowned Kings of Southwestern Rus]. Kniazha doba: istoriia i kultura, 9. 183-216. Available at: <https://nasplib.isoftware.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/b6065e3f-f716-49e8-bc49-c4039f0e38ee/content> [in Ukrainian].
3. Dotsenko V. (2017) Danylo Halytskyi i vybir tsyvilizatsiino-derzhavnytskoho napriamku rozvytku Ukrainy-Rusy [Danylo Halytskyi and the Choice of the Civilizational and State-Building Direction of Development of Ukraine-Rus]. Eminak, 1(3). 5-10. Available at: https://www.academia.edu/download/52122514/EMINAK_N17-3.pdf#page=5 [in Ukrainian].
4. Zabzaliuk D. Ye. (2014) Polityko-pravovi aspekty yevropeiskoi intehratsii Halytsko-Volynskoi derzhavy u 40–50-kh rr. XIII stolittia [Political and Legal Aspects of the European Integration of the Galicia-Volhynia State in the 1240s–1250s]. Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Seriiia yurydychna, 3. 3-11. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvlduvs_2014_3_3 [in Ukrainian].
5. Idzio V. (2015) Korol Danylo ta Ukrainska derzhava v XIII stolitti [King Danylo and the Ukrainian State in the 13th Century]. Lviv: Vydavnytstvo Universytetu “Lvivskiyi Stavropihion”. 80 p. Available at: <http://2761d2619889a45.ua.s.siteapi.org/docs/d38ac9329308b2b73df85a4594016d731e06ec70.pdf> [in Ukrainian].
6. Polonska-Vasylenko N. D. (1972) Istoriia Ukrainy [History of Ukraine]. Munich. 591 p. [in Ukrainian].
7. Savuliak R. (2025) Halytsko-Volynska derzhava – spadkoiemnytsia Kyievo-Ruskoi derzhavy ta nastupnytsia tradytsii retseptsii rymyskoho prava (XII – persha polovyna XIV st.) [The Galicia-Volhynia State as the Successor of Kyivan Rus and the Continuator of the Tradition of Reception of Roman Law (12th – first half of the 14th century)]. Pravo Ukrainy, 1. 110-128. <https://doi.org/10.33498/louu-2025-01-110> [in Ukrainian].
8. Tyshchuk B. Y., Boiko I. Y. (2015) Istoriia derzhavy i prava Ukrainy. Akademichnyi kurs [History of the State and Law of Ukraine. Academic Course]. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv; Kyiv: In Yure. 808 p. [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 02.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

